

עין משפט
נר מצוה

בב א מיי פ"ב מהלכות עדות הלכה י':

‏»‏

רבינו חננאל

אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוח אמר רב הלכתא כדשולח רבין משמא דר' יוסי ברבי חנינא ומתמה רב יוסף הלכתא למשיחא כלומר דיני נפשות עכשיו אין דנין אין ציריבין זו ההלכה אלא בימות המשיח. א"ל אביי אלא מעתה שחיטת קדשים נמי הכי וכי יש עכשיו מקדש להקריב בו קדשים אלא דירוש וקבל שכר הכי נמי דירוש וקבל שכר ואסיק' סוגיא דשמעתא הלכה כוותיה קאמרין מאי ר' ישמעאל דאמרין לעילא ולא כר' ישמעאל דתניא בת כהן כי תחל לזנות בנערה ארוסה הכתוב מדבר דברי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר אחת ארוסה ואחת נשואה יצאת לשרפה יכול אפילו פנויה כו' עד א"ל רבי עקיבא ישמעאל אחי בת ובת אני דורש כלומר היה לו לומר בת כהן כי תחל לזנות למא אמר ובת כהן לא הוסיף ו' אלא לרבות אחת ארוסה ואחת נשואה לשרפה א"ל ר' ישמעאל וכי מפני שאתה דורש בת ובת נוציא נשואה בת כהן לשרפה אם ובת משמע להביא הנשואה אפי' פנויה בת כהן נמי שזינתה בשרפה ואסיק' בעינן זנות עם זיקת הבעל ומייתי לה ר"ע בגזירה שווה ובמדרש בת ובת וזו השמועה עוד ביבמות פ' [אלמנה לכה"ג (דף סח:)] ור' ישמעאל האי בת ובת מאי

נא:

סִירְכָא נקמָ. פ"ה והא דקאמר את אציה ולא נקט לשון ארוסה ולשון נשואה סירכא נקט וקשה דכלל הספרים כתיב והא דקאמר את אציה בשריפה ויש לומר דנותן טעם צמה טעה התנא ששנה את אציה בשריפה כיון שהיא בסקילה ומשני סירכא נקט סירכיה דקרא דכתיב את אציה היא מחללת באש תשרף ומיהו קשה דלא יהיב טעמא אלא אמאי נקט את אציה בשריפה אצל צללתו לא יהיב טעמא וי"ל דהא דקמני את אציה בשריפה סירכא נקט משום דצעלמא צמו בשריפה וכלתו בסקילה:

הלכתא לְמִשְׁיחָא. צפרק צ"ש צוצמים (מה). פריך נמי הכי והא דפסקינן הלכה כר' יוסי (בצמשת) י' יוחסין (קדושין דף עב:; דעתיד' ממזרים ליטahr ג"מ צוה"ז שלא להסתרחק ממשפחות שאינן ידועות דצממזר שאינו ידוע מיירי ובפ"ק דיומא ד' יג. וס) דפסקו כרבי יוסי ראשון חזר לעזובתו ג"מ לנשיא או פרנס שנתמנה על הניצור ועבר מחמת האונס מיהו צס"פ התכלת (מנחות נב. וס) קשה דפסק ר' יוחנן ככאז' (שאלו) בן דוסאי וגרלה דרב יוסף פריך דוקא הכי הכא ובפ' צ"ש (וצמים ד' מה). והר"ר חיים פירש דלא פריך אלא היכא דליכא תרמי שהוא למשיחא וגם עושה איסורא כיון דליכא נפקותא אלא על ידי איסור אין לפסוק הלכה ^טלמשיחא וי"ל דלא פריך אלא ^טהכי דלא ג"מ אלא ליישב לשיני דשמעתין כדמסיק אצל הנך יש נפקותא איסור והיתר אף על גב דהוי למשיחא^ט:

לֵאחֵיו וְלֹא לֵאחֻתּוֹ. מימה ת"ל מדכתיב היא ולא צועלה היא ולא צועלה היא ולא צועלה וי"ל דאי מהיא לחודא לא הוה ממעטינן זוממים משום דבעינן כאשר זמם קמ"ל לאחיו ולא לאחותו ואי מהתם ה"א ה"מ היכא דמעדין נמי על הצועל:

ורבי ישמעאל סבר מרקא"ף בת ובת ב'ו. וא"ת היכי ס"ד דהדר ציה דאס כן צת וצת למא ליה ^טדא לא אמת צת וצת אלא לאפקוי מג"ש וי"ל דלא תימא דוקא ארוסה מדינא דלעיל דמא כשהויא צת ישראל לסקילה ארוסה ולא נשואה:
ההיא

והיא ארוסה את אציה ולא נקט לשון ארוסה ולשון נשואה סירכא נקט וקשה דכלל הספרים כתיב והא דקאמר את אציה בשריפה ויש לומר דנותן טעם צמה טעה התנא ששנה את אציה בשריפה כיון שהיא בסקילה ומשני סירכא נקט סירכיה

לעולם כרבי ישמעאל והכי קאמר את אביה ברשות אביה בשריפה ואת חמיה מוחמיה בסקילה וכל אדם בחנק אמר רבא מאי שנא או אידי ואידי ממש או אידי ואידי רשות אלא אמר רבא לעולם כר"ש וקסבר ר"א נשואה כארוסה מה ארוסה חד דרגא מסקינן לה מסקילה לשריפה אף נשואה חד דרגא מסקינן לה מחנק לסקילה מתקיף לה ר' חנינא הא אידי ואידי ר"ש בשריפה קאמר אלא אמר רבינא לעולם כרבנן ואיפוך את אביה בסקילה ואת חמיה בשריפה והאי דקאמר את אביה סירכא בעלמא נקט:
אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוח אמר רב הלכה כדשולח רבין משמיה דרבי יוסי ברבי חנינא אמר רב יוסף הלכתא לְמִשְׁיחָא א"ל אביי אלא מעתה שחיטת קדשים לא ליתני הלכתא למשיחא אלא ^טדרוש וקבל שכר הכא נמי דרוש וקבל שכר הכי קאמרי הלכתא למא לי סוגיא דשמעתא הלכה קאמר מאי רבי ישמעאל דתניא יובת [איש] כהן כי תחל לזנות בנערה והיא ארוסה הכתוב מדבר אתה אומר בנער' והיא ארוסה או אינו אלא אפי' נשואה ת"ל יאיש אשר ינאף את אשת רעהו מות יומת הנואף והנואפת הכל היו בכלל הנואף והנואפת הכתוב בת ישראל בסקילה ובת כהן בשריפה מה כשהוציא הכתוב את בת ישראל לסקילה ארוסה ולא נשואה אף כשהוציא הכתוב בת כהן לשריפה ארוסה ולא נשואה זוממיה ובוועלה בכלל ^גועשיתם לו כאשר זמם וגו' בוועלה מאי כאשר זמם איכא אלא ^אזוממיה בכלל מיתת בוועלה משום שנאמר ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו ^גולא לאחותו דברי רבי ישמעאל ר"ע אומר אחת ארוסה ואחת נשואה יצאת לשריפה יכול אפילו פנויה נאמר כאן יאביה ונאמר להלן יאביה מה להלן זנות עם זיקת הבעל אף כאן זנות עם זיקת הבעל א"ל ר' ישמעאל אי מה להלן נערה והיא ארוסה אף כאן נערה והיא ארוסה אפי' יבת ^טובת אני דורש א"ל וכי מפני שאתה דורש בת ובת נוציא או לשריפה אם משמע להביא את הנשואה הביא את הפנויה ואם משמע להוציא את הנשואה ור"ע אהני גזירה שוה למעוטי פנויה ואהני בת ובת לרבות את הנשואה ורבי ישמעאל סבר מדקאמר ליה בת ובת ש"מ הדר ביה מגזירה שוה ^טור' ישמעאל האי בת ובת מאי דריש ביה מיבעי ליה לכדתני אבוחי דשמואל בר אבין לפי שמצינו שחלק הכתוב בוכרים בין תמימים לבעלי מומין יכול נחלוך בבנותיהן ת"ל בת ובת ורבי עקיבא ^טמוהם מקריבים והיו קדש נפקא ור' ישמעאל אי מההיא הוה אמינא ה"מ אינהו אבל בנותיהן לא קמ"ל ורבי ישמעאל האי

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

לעולם רבי ישמעאל. דאמר ארוסה יתה ולא נשואה. והכי קאמר ר' אליעזר את אציה ברשות אציה דהיינו ארוסה בשריפה:
ואם חמיה. דהיינו נשואה אם מחמיה זינתה בסקילה כצת ישראל ומכל אדם בחנק

כשראל דנשואה לא יתה מן הכלל:
לעולם כר"ש. דאמר שריפה חמורה הלכך על כרחיך ארוסה יתה לשריפה ונשואה קסבר רבי אליעזר הואיל ובישראל קלה מאד דצחק דיי לך אם תחמיר על צת כהן לדונה בסקילה דסלקא חד דרגא דלר"ש כך סדרן שריפה סקילה חנק והרג ואת אציה ואת חמיה דקאמר רשות ניהו:
הא אידי ואידי ר"ש

בשריפה קאמר. ועל כרחיך לא מצינ למימר ר' אליעזר צהא פליג עליה דמהיכא יתיי אי לית ליה צנין אצ דר' ישמעאל על כרחיך כיון דשריפה חמורה וקרא צת כהן סתמא כתיב שמיאן כמשמע ואי אית ליה צנין אצ דבארוסה הכתוב מדבר נשואה על כרחיך לא יתה מכלל נשואה צת ישראל ומי הוציאה לסקילה אם תחמיר הכתוב בארוסה צת כהן מצת ישראל שכן היא חמורה תחמיר בנשואה שהיא קלה:
איפוך. אידי ואידי רשות והאי דקאמר את אציה ולא נקט לשון ארוסה ולשון נשואה סירכא נקט אמילתיה דתנא קמא סריך דליירי בלישנא דקרא:
הלכא למשיחא. הלכה זו כשיצאו ימות המשיח אנטרין לנו ששיצבו ד' מיתות צית דין למקומן:
הכי קאמינא הלכה למא לי סוגיא דשמעתא הלכה קאמר. צתמיה. מי שיץ למימר הלכה צתי האי ממלות שאלן דין לבינא לא חיוב ולא פטור ולא חילוק מיתה דתרוייהו מפרשי נשואה בשריפה ארוסה בסקילה וצמיקון לשון הצרייתא פליגי מר מתקן לה ללישנא דלא אנטריך לאפוכה ומר מפיק לה משום דוחקא דלישנא ומאי הלכה איכא למימר כסוגיא דשמעתא אחרי שאין אנו למדיין ממנה כלום כשיא המשיח ויחיה המתים נשאל את רבי אליעזר באמה לשון אמרה:
מוס יומם הנואף והנואפת. כל מיתה סתם חנק [למן נצ:].

הכל היו צכלל הנואף והנואפת. נשואות וארוסות כהנת וישראלית:
הוציא הכתוב. מכלל זה את ארוסה לסקילה דכתיב (דברים כב) והוציאו את הנערה והוציאו' כתוב אחר צת כהן לשריפה וכתב סתם ולמד סתם מן המפורש מה כשהוציא בישראל מכלל חנק ארוסה הוציא ולא נשואה אף כשהוציא כו':
זוממיה. צכלל מיתת צועלה שלא יאס מן הכלל דכתיב (ויקרא כא) היא ולא צועלה חזוממיה צכלל מיתת צועליהן^ט דכתיב כאשר זמם לעשות לאחיו ולא לאחותו צמקוס שיש חילוק מיתה צעדותן כגון כאן שחיצו לה שריפה ולו סקילה כדינו דגונין ולא כדינה:
אחס ארוסה וצת. וי"ו יתירה לרבות הנשואה:
נוציא זו בשריפה. ונחמיר עליה ממימה המפורשת צה דהוי חנק דאס משמע גזירה שוה להציא את הנשואה הציא נמי את הפנויה ואם משמע להוציא פנויה הוציא וכו':
לא ידע דעמיה דרבי עקיבא והוה סבירא ליה מדמהדר ליה צת וצת אני דורש שמה דרבי עקיבא הדר ציה מגזירה שוה והכי קאמר ישמעאל אחי אין אני דורש גזירה שוה זו דאמת צת וצת ואפקה והכי קאמר ליה אס כן למעוטי פנויה מנא לך:
בוכרים. צכהנים:
צין סמימים לצעלי מומין. לענין עבודה יכול אף צנות צעלי מומין יאלו מכלל קדושתן וייהיה דינס כצנות ישראל אס זנו:
והיו קדש. לרבות אף צעלי מומין לקדושה:
הני מילי. דנפקי שאף צעלי מומין בקדושתן מוהיו קדש:
אינהו. הכהנים עצמן נחרצו לקדושה שלא תאמר הואיל ופסולין לעבודה יהיו מותרין לעמא למתים:
ור' ישמעאל. דנפקא ליה צמה מציוו ולא אינטריך ג"ש:
האי

מסורת הש"ס

(א) וצמים מה' (ב) נשם לקמן על. סוטה מד.). (ג) [נלמן ג.], (ד) [נעין וי"ו דקדוש יומא מה. וס"נ], (ה) [נעין מוספות יצמות סח: ד"ה מנאן], (ו) [נ"ל מהס], (ז) [והוציא רש"ש], (ח) [צועלה כן רש"ש], (ט) [נ"ל בפרק], (י) [נ"ל יוסין], (יא) [שהיו מלס דיקים כ"כ מוספות ישנים צפ"ק דיומא ג. ד"ה הלכה], (א) גי רש"א הכא, (א) [נעין מוספות יומא ג. ד"ה הלכה וכו'], (ג) רש"ל גרס צכלל וי"ל.

‏»‏

תורה אור השלם

- ↑ ובת איש כהן כי תחל לזנות את אביה היא מוקללת באש תשרף. ויקרא כא ט
- ↑ ואיש אשר ינאף את אשת איש אשר ינאף את אשת רעהו מות יומת דבאף ודבאפיה: ויקרא כ י
- ↑ ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו ובגדוה קרע משרפה: דברים יט יט
- ↑ והוציאו את הנער אל פתח בית אביה וסקלוה אנשי עירה באבנים ומהה כי עשתה נבלה בישךאל לזנות בית אביה ובגדה קרע משרפה: דברים כב כא
- ↑ קדשים יהיו לאלהיהם ולא יחלו' שם אלהיהם כי את אשר יי' לקחם אלהיהם הם מקריבם ויהיו קדש: ויקרא כא ו

‏»‏

מוסף רש"י

הלכתא למשיחא. הכי קצט לנו הלכה הצריכה לנו לימות המשיח כשיצנה צית המקדש ועכשיו לא הוצרכנו לה (ובחי' מה.). לאחיו ולא לאחותו. כל היכא דצעדותן מחייבין אש ואשה ודין חלוך כי הכא, לו הוקשו (לקמן צ.) ולא כאשר זמם לעשות לאחוחו, אצל ככל שאר מיתות השוה הכתוב אשה לאס חזוממי אשה להנין סומומי אש, כגון שהעדיה שהרנה את הנפש, שחללה את השבת, נהרגין צמיתתה, שלא מעט כאן אחוחו אלא צמקוס שיש לקיים כהן חומה צמיתת הצועל (דברים יט יט).